

BEZPEČNÁ ÚDRŽBA: PRÁCE S DODAVATELI A SUBDODAVATELI

1. Úvod

Externí zajišťování služeb (tzv. outsourcing) představuje již mnoho let silný trend. Zpráva a informační list, které agentura EU-OSHA zveřejnila v roce 2002 [1], [2], na tento vývoj upozornily a došly k závěru, že „mnoho společností nyní provádí v podniku pouze hlavní činnosti a pomocné funkce nakupují mimo podnik“. Tak vznikají řetězce dodavatelů a subdodavatelů, jejichž součástmi jsou:

- odběratel (nebo hostitelská společnost) = *společnost*, která daný úkol *zadáva formou subdodavatelské smlouvy*. Práce je obvykle prováděna v prostorách odběratele,
- dodavatel (a pracovníci) = společnost, která podepisuje *smlouvu s odběratelem* týkající se zajištění služeb, například údržby,
- subdodavatel (a pracovníci) = *třetí společnost, kterou najímá dodavatel*, například na specializované nebo drobné vedlejší práce.

Údržba, a to nápravná i preventivní, je typickou vedlejší činností, kterou podniky zajišťují formou subdodavatelských smluv s externími poskytovateli služeb. Průzkum provedený ve Francii ukázal, že údržba je ve francouzském průmyslovém sektoru činností, která je formou subdodávek zajišťována nejčastěji [3].

V evropských zemích lze 10 až 20 % všech pracovních úrazů a 10 až 15 % všech smrtelných pracovních úrazů připisat na vrub činnostem při údržbě [3]¹. Jelikož se údržba provádí na všech pracovištích, je spojena s mnoha různými riziky. Kromě toho specifická nebezpečí spojená se spoluprací s dodavateli při údržbě vedou k ještě vyššímu riziku úrazů na pracovišti [4].

Subdodavatelé často vykazují vyšší míru pracovních úrazů než interní zaměstnanci [5], [1]. Studie, která zkoumala francouzskou databázi pracovních úrazů EPICEA, v roce 2002 určila 79 nehod souvisejících se (sub)dodávkami a ukázala, že pracovníci údržby, kteří pracovali v rámci (sub)dodavatelské smlouvy, byli druhou nejčastější skupinou obětí těchto nehod, těsně za pracovníky (sub)dodavatelů ve stavebnictví [6].

2. Aspekty ochrany zdraví a bezpečnosti při práci s dodavateli údržby

2.1 Rizika při údržbě

Údržba je obecný pojem pro řadu nejrůznějších úkolů prováděných ve všech odvětvích a všech druzích pracovních prostředí. V závislosti na pracovním prostředí a prováděné činnosti jsou pracovníci údržby vystaveni nejrůznějším nebezpečím a rizikovým faktorům. K těm mohou patřit biologická rizika (např. bakterie, plísně a houby v instalacích), chemická rizika (např. rozpouštědla, zbytky chemických látek, prach, azbest), ergonomická rizika (např. práce v nepřírodných pozicích, těžká břemena), fyzikální rizika (např. horko, chlad, vibrace, hluk, práce ve výškách), rizika spojená se strojním zařízením a vybavením (např. práce ve stísněných prostorech, pohyblivé části strojů, elektřina) a psychosociální rizikové faktory (např. práce o samotě, časová tíseň). Některé z těchto rizikových faktorů ovlivňují zdraví pracovníků zejména z dlouhodobého hlediska (např. muskuloskeletální poruchy, dýchací obtíže, rakovina), zatímco jiné jsou příčinou pracovních úrazů (např. pádů z výšky, popálenin, zásahů elektrickým proudem).

¹ Pro statistické účely byly jako „údržbové činnosti“ (metodika Evropské statistiky pracovních úrazů, ESAW) definovány: nastavení, příprava, instalace, upevnění, demontáž, rozebrání, údržba, oprava, seřízení, úprava, mechanizované nebo manuální čištění pracovních ploch a strojů, dohled, kontrola výrobních postupů, pracovních ploch, dopravních prostředků, vybavení – s monitorovacím vybavením nebo bez něj.

Kromě toho existují určitá nebezpečí typická pro údržbu, která mohou zvyšovat riziko úrazů a expozice, zvláště v kombinaci s již zmíněnými riziky. Typická rizika spojená s údržbou:

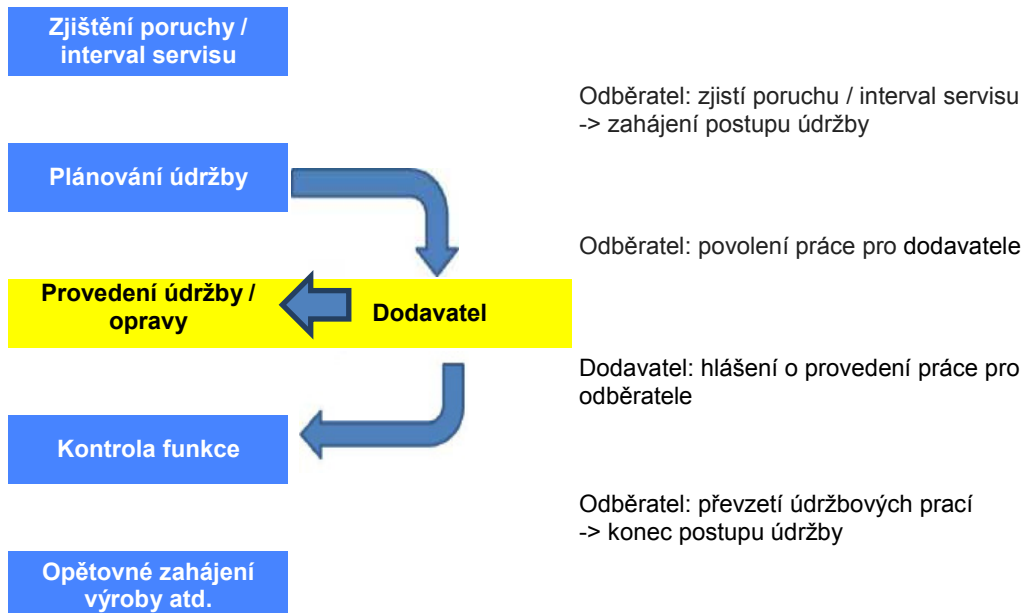
- *Chybějící nebo nedostatečný rutinní postup:* Každá situace při údržbě může být pro pracovníka nová. Preventivní údržba se provádí v určitých intervalech (např. jednou ročně) a nápravná údržba se provádí v případě nepředvídaných incidentů.
- *Neznámé prostředí:* Jelikož údržba není každodenní rutinní činností, mění se pracovní prostředí nebo situace, v nichž údržba probíhá. To znamená, že mohou vznikat nová rizika i v případě, že údržba sama zůstává beze změny.
- *Časová tíseň:* Tento prvek představuje při údržbě klíčový problém. Výrobní proces je často zastaven a je třeba jej co nejrychleji znovu spustit. To znamená tlak na pracovníky údržby, aby pracovali spíše rychle než bezpečně.
- *Nedostatečná komunikace mezi pracovníky výroby a údržby:* Údržba často probíhá při běžném provozu. Jestliže nejsou výrobní a ostatní pracovníci o údržbě informováni, může dojít k závažným, nebo dokonce i smrtelným úrazům.

2.2 Specifická nebezpečí při práci se (sub)dodavateli

Při externím zajišťování (outsourcingu) údržby existují specifická rizika.

Outsourcing představuje významnou změnu organizace práce a režimu zaměstnání a znamená z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) velkou výzvu. Tato výzva spočívá v začlenění externích pracovníků do řídicích procesů odběratele. Uvedený prvek má vliv i na řízení kvality a řízení bezpečnosti. Úkoly údržby, které provádí dodavatel(é), jsou pevnou součástí přípravných a následných úkolů, které obvykle provádějí pracovníci odběratele.

Obr. 1: Vývojový diagram údržby (upraveno z [7])

Narušení procesu představuje náročný úkol pro externí i interní pracovníky (viz též [9]), a to včetně těchto problémů:

- *Neznámé pracovní prostředí a neznámá rizika pro pracovníky dodavatelů*, neboť tyto pracovníci jsou v prostorách odběratele nováčky a mají málo času na seznámení se situací.
- *Složitost organizace práce, úloh a odpovědností*, neboť smluvní pracovníci přísluší k jedné organizaci (podniku dodavatele), ale pracují v prostředí jiné organizace (podniku odběratele).
- *Přítomnost různých aktérů – pracovníků odběratele a dodavatele, výroby a údržby*, více dodavatelů a řetězce dodavatelů a subdodavatelů znamenají výzvu z hlediska koordinace prací a komunikace.
- Přítomnost dodavatelů a jimi prováděná údržba mohou přinést *rizika pro pracovníky, kteří již v daném podniku trvale pracují*. Dodavatelé si například mohou přivést vlastní prostředky pro dopravu na pracovišti nebo používat zařízení, které může být iniciačním zdrojem požáru, například při svářečských pracích.
- *Rozdíly v kultuře bezpečnosti*
- *Nedostatečné porozumění bezpečnostním pravidlům a pokynům*. Mnohé podniky zajišťující externí služby působí v celé Evropě a mohou zaměstnávat migrující pracovníky. Špatná znalost jazyků může narušovat komunikaci mezi pracovníky odběratele a dodavatele.
- *Nekvalifikovaní pracovníci* mohou být v dočasné nebo (sub)dodavatelské práci častější.

Silná konkurence *mezi (sub)dodavateli* by mohla vést k situaci, kdy je snížení nákladů dosahováno na úkor odborné přípravy, bezpečných postupů, know-how, dovedností a vybavení. Odběratel by tedy měl stanovit kritéria kvality již v procesu zadávání zakázek. Více informací o správné praxi při zadávání zakázek viz elektronická fakta „Zadávání zakázek na služby údržby a ochrana zdraví a bezpečnost při práci“ [8].

3. Právní předpisy

Rámcová směrnice (89/391/EHS) stanoví povinnost zaměstnavatelů spolupracovat při uskutečňování opatření týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví a koordinovat svou činnost v oblasti ochrany pracovníků a prevence pracovních rizik, pokud jsou na jednom pracovišti přítomni zaměstnanci více podniků, vzájemně se informovat o těchto rizicích a informovat také své zaměstnance nebo zástupce zaměstnanců.

Rámcová směrnice rovněž stanoví, že zaměstnavatel zajistí, aby dodavatelé a jejich zaměstnanci vykonávající práci v jeho podniku nebo závodě obdrželi vhodné informace a přiměřené pokyny týkající se bezpečnostních a zdravotních rizik a ochranných a preventivních opatření během jejich činnosti v prostorách jeho podniku.

Směrnice Rady 92/57/EHS ze dne 24. června 1992 se zabývá minimálními požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo mobilních staveništích. Výraz „dočasná nebo mobilní staveniště“ označuje každé staveniště, kde se provádějí stavební nebo inženýrské práce, jež mohou zahrnovat i opravy a činnosti údržby.

Směrnice stanoví, že stavebník nebo vedoucí stavby musí určit jednoho nebo více koordinátorů pro otázky bezpečnosti a ochrany zdraví pro každé staveniště, kde bude zastoupen více než jeden podnik. Například během provádění stavby musí koordinátor organizovat spolupráci mezi zaměstnavateli, a to včetně těch, kteří se na staveništi střídají, a osob samostatně výdělečně činných (nebo jakékoli osoby, jejíž odborná činnost přispívá k dokončení stavby), a koordinovat jejich činnosti za účelem ochrany zaměstnanců a prevence pracovních úrazů a rizik.

Tyto směrnice jsou provedeny ve vnitrostátních právních předpisech členských států. Zaměstnavatelům, kteří požadavky nedodržují, mohou vnitrostátní orgány rovněž uložit pokutu v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

4. Správná praxe

Správná praxe řízení BOZP při údržbě by měla, bude-li dodržována, snížit pravděpodobnost nehod a expozic a zajistit dodržování norem v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti. Ačkoli údržba se v jednotlivých odvětvích liší, měly by být při práci s dodavateli zohledňovány určité základní zásady:

1. Plánování

Za plánování údržbových prací odpovídá *odběratel*. Aby byl určen dodavatel schopný provést danou práci a aby mohli potenciální dodavatelé činit informovaná rozhodnutí, je nezbytné vymezit práci, jež má být provedena. K otázkám, které je třeba posoudit, patří čas a zdroje, potenciální nebezpečí a rizika, komunikace, kompetence a odborná příprava a dopad na ostatní osoby na pracovišti.

Ve fázi plánování je nutno zvážit i místo, požadavky na vstup a východ, skladování, odstraňování odpadu a mnoho dalších činitelů. V této fázi lze provést prvotní hodnocení rizik a lze rovněž vymezit kontrolní opatření a pravidla pracoviště. Měla by být uvážena i potřeba písemného povolení práce a obdobných postupů.

Výběr dodavatele a spolupráce ve fázi plánování

Vedle technických schopností a relevantní zkušenosti by mělo být při výběru dodavatele zváženo i dodržování bezpečnostních norem, školení BOZP a zajištění vhodného vybavení (viz též elektronická fakta „Zadávání zakázek na služby údržby a ochrana zdraví a bezpečnost při práci“ [8]).

Dodavatel by se měl do plánování zapojit co možná nejdříve. Odběratel by měl:

- ve spolupráci s dodavatelem provést odpovídající hodnocení rizik,
- poskytnout dodavateli veškerou potřebnou dokumentaci včetně dokumentace hodnocení rizik a dokumentaci evidence poruch v případech nápravné údržby,
- dohodnout s dodavatelem bezpečné pracovní postupy a pravidla sdílení či převzetí pracoviště,
- poskytnout dodavateli veškeré potřebné informace o pracovišti, požadovaných osobních ochranných pracovních prostředcích (OOPP), nástrojích, havarijních plánech atd.,
- zvážit dopad činností údržby na ostatní osoby přítomné na daném pracovišti a informovat osoby, které by mohly být ohroženy,
- jmenovat odpovědného pracovníka dozoru za odběratele, který zná dané prostory, strojní zařízení a technologické a pracovní procesy. Tento pracovník by měl odpovídat za komunikaci s dodavatelem, informovat jej nebo mu vydávat příkazy a dozorovat provádění prací.

Využití subdodavatelů by mělo být projednáno a odsouhlaseno již během postupu zadávání zakázky a v ideálním případě by mělo být zakotveno ve smlouvě. Obecně jsou subdodavatelé řízeni hlavním dodavatelem, odpovědnost odběratele v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti však zůstává beze změny.

Hodnocení rizik

Preventivní opatření musí vycházet z hodnocení rizik pracoviště, které je provedeno před zahájením údržbových prací, a na opatřeních se musí podílet odběratel i dodavatel [9], [10]:

- Odběratel musí provést hodnocení rizik pro činnosti údržby ve svých vlastních prostorách.
- Dodavatel musí vyhodnotit rizika pro své vlastní pracovníky.
- Obě strany musí spolupracovat a vyměňovat si informace o účincích interakce pracovníků a pracovních úkolů obou stran a hodnotit možná rizika vyplývající z takové interakce.
- Obě strany se musí dohodnout na písemném hodnocení rizik i na preventivních opatřeních, která budou uplatňována v průběhu údržby.
- Obě strany musí informovat všechny pracovníky, kteří budou součástí daného procesu nebo na které může mít údržba vliv.
- Popsané povinnosti se týkají rovněž subdodavatelů, kteří by se měli účastnit procesu společného hodnocení rizik, a měli by rovněž být součástí dohody.

2. Příprava strojního zařízení na údržbu

Úlohy a odpovědnosti ve společnosti odběratele by měly být jasné a na přípravě prací by se měl podílet odborník na prevenci rizik. V rámci řízení rizik odběratel musí:

- *připravit strojní zařízení nebo vybavení určené k údržbě, a to provedením odpovídajících bezpečnostních opatření* dle pokynů výrobce a s přihlédnutím k výsledkům hodnocení rizik. Měly by být uplatněny postupy zablokování a strojní zařízení by mělo být v případě potřeby i zcela odstaveno,

- *používat systém povolení práce u vysoce rizikových pracovních úkonů* (např. „povolení pro práci s otevřeným ohněm“ u sváření),
- *zvláštní pokyny mohou být upevněny i na strojním zařízení nebo instalacích* (viz níže příklad nákladních listů ve společnosti BASF, které informují o zvláštních nebezpečích, nebo barevný informační systém společnosti Electrabel, jenž definuje, která část strojního zařízení vyžaduje údržbu),
- *zabezpečit pracovní oblast, aby se **předešlo přístupu nepovolaných osob***, například pomocí **zábran a značek**,
- *informovat své vlastní pracovníky o údržbových pracích* a uvědomit ostatní osoby, které jsou rovněž přítomny na daném pracovišti a které by mohly být údržbou ovlivněny,
- *zajistit úvodní školení pro dané pracoviště* pro každého, kdo na toto pracoviště vstupuje poprvé, aby si byl každý vědom pravidel a předpisů, úloh a odpovědností na pracovišti,
- ujistit se, že dodavatel a pracovníci informacím rozumí (např. formou školení; viz rovněž příklad společnosti Electrabel níže),
- *používat kontrolní seznam* pro zajištění toho, že žádný z výše uvedených bodů nebude opomenut, zejména pokud jde o odbornou přípravu a informace.

Povolení práce by měla být používána pro nebezpečné úkoly (např. povolení pro práci s otevřeným ohněm, povolení svářecích prací a práce v uzavřených prostorech). Povolení práce je dokumentovaný postup, který určité pracovníky opravňuje provést konkrétní práci v určeném časovém rámci. Jedná se o metodu kontroly nebezpečných činností. Povolení popisuje, jaká práce bude vykonána a jakým způsobem, stanoví ochranná opatření nutná k bezpečnému provedení práce, a to na základě hodnocení rizik. Povolení práce je formální kontrola, která má zajistit, že před zahájením práce jsou na místě všechny prvky bezpečného systému práce [11].

Dodavatel musí spolupracovat s odběratelem. Pro zajištění bezpečnosti svých pracovníků **musí dodavatel:**

- *zajistit, že informace* o nebezpečích a rizicích při práci, o strojním zařízení, důvodech údržby, pracovním prostředí, osobních ochranných pracovních prostředcích (OOPP), zvláštních nástrojích, únikových cestách a havarijních plánech jsou úplné,
- *ověřit hodnocení rizik* s přihlédnutím k pracovním postupům údržbových prací před jejich zahájením. *Informovat své vlastní pracovníky* o výsledcích hodnocení rizik a opatřeních, která mají být přijata. Pracovníkům mají být předány i veškerá fakta a informace, které poskytne odběratel,
- *zvážit provedení analýzy rizik na poslední chvíli (last minute risk analysis, LMRA)* a zajistit svým pracovníkům řádnou odbornou přípravu pro tuto analýzu (viz příklad belgické společnosti SPIE níže),
- *zajistit pro své pracovníky odpovídající odbornou přípravu, včetně školení* v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti,
- *zajistit pracovníkům vhodné nástroje a OOPP* potřebné k bezpečnému provedení pracovního úkolu,
- *podepsat kontrolní seznam* předaný odběratelem, aby bylo zajištěno, že dodavatel byl důkladně informován.

3. V průběhu prací

Během své přítomnosti na pracovišti by měli být dodavatelé monitorováni a měl by nad nimi být vykonáván dozor. Při monitorování dodavatelů by měly být zohledňovány dohodnuté bezpečné systémy práce a pravidla pracoviště. Úroveň dozoru závisí na příslušných rizicích a na dopadu, který by práce dodavatele mohla mít na ochranu zdraví a bezpečnost ostatních osob, např. subdodavatelů, zaměstnanců odběratele a veřejnost. Opatření pro monitorování a dozor by měla být dohodnuta před zahájením práce.

Během údržbových prací by **dodavatel a jeho pracovníci** měli:

- *dodržovat bezpečné systémy práce* a pravidla pracoviště,
- *používat vhodné nástroje a vybavení, včetně osobních ochranných pracovních prostředků*,
- *informovat pracovníka dozoru v případě nepředvídaných incidentů* a nesnažit se ušetřit čas používáním zkratk,

- udržovat pracoviště čisté a uklizené a vybavení, materiály a pracovní prostředí bez jakýchkoli rizik,
- udržovat bezpečný vstup a východ, včetně nouzového přístupu.

4. Převzetí prací a přezkum dokončení

Jakmile jsou práce dokončeny, musí je ověřit pověřený pracovník odběratele pro účely prozatímního nebo konečného převzetí, a to za přítomnosti dodavatele.

Ověření prací pověřeným pracovníkem odběratele pro účely prozatímního nebo konečného převzetí probíhá za přítomnosti dodavatele.

Po dokončení prací a odchodu dodavatelů by měl být proveden přezkum. Účelem přezkumu není jen zhodnotit výkon dodavatelů, ale rovněž posoudit, jak byly vyřešeny případné nepředvídané problémy. Přezkumy lze využít jako budoucí reference při výběru dodavatele.

Před opětovným spuštěním strojního zařízení musí být obnoveny bezpečnostní standardy. Odběratel by měl:

- *používat jasné postupy a určit pracovníka odpovědného za opětovné spuštění* s cílem zajistit, že strojní zařízení nebude uvedeno do chodu, dokud nebude oficiálně prohlášeno převzetí,
- před opětovným spuštěním strojního zařízení *znovu zkontrolovat, že neexistuje žádné riziko pro pracovníky (např. provedením dalšího hodnocení rizik).*

5. Příklady správné praxe ze společností

5.1 Analýza rizik na poslední chvíli, SPIE, Belgie

Společnost SPIE je poskytovatelem služeb v oblasti elektromechanického inženýringu a systémů vzduchotechniky (topení, ventilace a klimatizace), energetiky a komunikačních systémů. Belgická společnost SPIE získala (s partnerskou společností) víceletou smlouvu na mechanické údržbové práce v rafinerii společnosti TOTAL v přístavu Antverpy.

Pro zaměstnance společnosti SPIE, kteří pracovali v areálu TOTAL, byl vypracován systém třístupňové odborné přípravy. Kromě požadovaného školení na téma systému VCA (kontrolní seznam BOZP pro dodavatele) bylo pracovníkům společnosti SPIE poskytnuto totéž školení na téma rizik specifických pro (části) závodu TOTAL, jaké absolvují zaměstnanci odběratele. V roce 2009 podstoupili všichni pracovníci školení na téma „analýzy na poslední chvíli“ (LMRA). V rámci tohoto školení se technici rovněž učili, jak jednat s kolegy ve věci problematiky bezpečnosti a rizik.

Vzhledem k tomu, že místní pracovní prostředí se mohlo od doby přípravy práce do skutečného zásahu údržby změnit, je nezbytné zajistit, aby byli všichni technici v otázkách hodnocení bezpečnosti co nejvíce samostatní. Zaměstnanci byli tudíž školeni, aby před započítím jakéhokoli pracovního úkonu věnovali určitý čas hodnocení dříve nezjištěných rizikových faktorů a reakci na ně [12].

5.2 „Průkaz BOZP“

Systémy průkazů ochrany zdraví a bezpečnosti při práci a životního prostředí zajišťují, aby pracovníci odběratele i (sub)dodavatelů absolvovali osvětové školení v oblasti BOZP. Jelikož napomáhají prosazování správné praxe, jsou průkazy prostředkem zlepšování zdraví a výkonnosti a snižování výskytu úrazů a zhoršeného zdraví v důsledku pracovní činnosti. Průkazy jsou užitečné zejména pro pracovníky a dodavatele, kteří pracují ve více než jednom odvětví nebo podniku. Obvykle mají velikost kreditní karty a obsahují fotografii a podpis. Mají tyto znaky [13]:

- Průkaz prokazuje, že pracovník absolvoval aktuální základní školení v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti (nebo ochrany zdraví a bezpečnosti při práci a životního prostředí). Některé průkazy zahrnují i další témata.
- Průkazy jsou prostředkem kontroly přístupu na pracoviště – pracovat zde mohou jen pracovníci s platnými pasy.

- Průkaz náleží pracovníkovi, nikoli zaměstnavateli. Pracovníci mohou být držiteli více než jednoho průkazu, pokud jsou školeni k práci ve více než jednom odvětví.
- Průkazy představují velmi jednoduchý prostředek, jehož pomocí mohou pracovníci přecházející z jednoho odvětví do jiného nebo pracující ve více než jednom odvětví zaměstnavatelům prokázat, že absolvovali základní školení.
- Průkaz je východiskem pro další odbornou přípravu pracovníka pro kvalifikaci v oblasti ochrany zdraví, bezpečnosti a životního prostředí.

V Portugalsku byl průkaz BOZP zaveden na konci roku 2001 a v současné době je používáno přibližně 40 000 průkazů. Existuje osm subjektů s různou geografickou působností, které poskytují požadovanou odbornou přípravu. Kromě toho využívání průkazů prosazuje více než deset největších portugalských společností [14]. Podobné systémy lze nalézt i v jiných evropských zemích, např. ve Spojeném království nebo ve Finsku.

5.3 Ochrana zdraví a bezpečnost v chemickém průmyslu

V závodě společnosti BASF v německém Ludwigshafenu se údržbou zabývá přibližně 7 000 kvalifikovaných pracovníků: 4 000 vlastních zaměstnanců BASF a 3 000 pracovníků smluvních dodavatelů. S cílem předejít nehodám při údržbě zavedla společnost BASF soubor bezpečnostních opatření pro své vlastní pracovníky a pro pracovníky (sub)dodavatelů, který zahrnuje tyto součásti:

- Základem údržbových prací jsou pokyny týkající se bezpečnosti, ochrany zdraví a životního prostředí. Stanoví, že před zahájením jakékoli práce v rámci údržby je třeba provést hodnocení rizik, a poskytují doporučení, jak toho hodnocení provést a jak je správně dokumentovat.
- Zvláštní soubor pokynů nazvaný „Bezpečnostní pravidla pro kvalifikované pracovníky“ popisuje konkrétní bezpečnostní opatření stanovovaná po hodnocení rizik. Tyto pokyny pomáhají pracovníkům přijímat vhodná ochranná opatření.
- Údržba nebude zahájena, dokud odpovědný pracovník dozoru společnosti BASF neprohlásí, že přípravná bezpečnostní opatření jsou úplná, a nepodepíše povolení k práci. Pracovník dozoru rovněž informuje pracovníky o výsledku hodnocení rizik, o systému povolování práce a o požadovaných osobních ochranných pracovních prostředcích.
- K součástkám a trubkám je vždy připevněn „zadávací list“. Ten poskytuje přehled o výsledcích hodnocení rizik u konkrétního pracovního úkonu a shrnuje specifická rizika, která s ním mohou být spojena. Výslovně uvádí, která nebezpečná látka (a v jakém množství) by mohla být v instalaci obsažena a jak je třeba s ní nakládat.
- Aby společnost BASF zajistila, že dodavatelské společnosti budou mít všechny důležité informace o podnikové kultuře a normách bezpečnosti, uvádí ve svých smlouvách kritéria kvality týkající se bezpečnosti, ochrany zdraví a životního prostředí [15].

5.4 Řízení ochrany zdraví a bezpečnosti při údržbě budov

Společnost Romec zaměstnává přibližně 5 000 pracovníků v celém Spojeném království. Většina z nich se věnuje údržbě budov, při níž se starají o dodávku energie, osvětlení, vytápění, klimatizaci, větrání a dodávky a odvod vody. Mnoho zaměstnanců se může setkat s materiály nebo situacemi, které představují rizika pro jejich zdraví a bezpečnost (např. azbest, používání přenosných schůdků atd.).

Společnost Romec proto zavedla systém řízení ochrany zdraví a bezpečnosti práce, který lze průběžně aktualizovat a revidovat s ohledem na nová rizika či postupy. V celém podniku jsou zavedeny důkladné bezpečnostní postupy, bezpečné systémy práce a hodnocení rizik. Tyto postupy jsou podpořeny iniciativami pro bezpečné chování, jež mají vytvořit pracovní prostředí, v němž je bezpečnost snadno pochopitelná a stává se druhou přirozeností. Důraz je kladen na zajištění odborné přípravy a udržování komunikace se všemi zaměstnanci a na zajištění toho, aby subdodavatelé pracovali podle stejných pravidel a standardů [15].

5.5 Řízení ochrany zdraví a bezpečnosti při velkých generálních opravách zařízení

Společnost Electrabel v Belgii vypracovala systém řízení pro velké generální opravy elektrárny. Zahrnuje 700 dodavatelů, kteří se na procesu generální opravy podílejí. V přípravné fázi jsou uspořádány tři po sobě následující schůzky. Těchto schůzek se účastní vedoucí pracovníci odběratele pro BOZP a rovněž jednotliví pracovníci dodavatelů. Schůzky zajišťují, aby:

- byla dodavatelům vysvětlena pravidla udržování čistoty a pořádku pro dané zařízení,
- byly podány informace o generální opravě a očekávaných pracích a úkolech,
- dodavatelé dodržovali standardy bezpečné práce,
- dodavatelé poskytli svým pracovníkům všechny nástroje a materiály potřebné k efektivnímu a bezpečnému provádění práce,
- dodavatelé dodržovali „body přerušeni a ověření práce“ – tzn. situace, kdy musí dodavatel okamžitě přestat pracovat,
- byli dodavatel a pracovníci informováni o zvláštních nebezpečích a rizicích jednotlivých úkolů při údržbě.

Pomůckou k zapamatování důležitých informací jsou dokumentace a dohody. Když dodavatel nakonec zahájí práci, musí získat příslušné povolení práce, které osvědčuje, že místo výkonu práce bezpečné. To dále potvrzuje zelená karta připevněná k danému zařízení na příslušném úseku. Zelená karta je pro všechny pracovníky signálem, že na dané pracovní stanici se pracuje a probíhá údržba. Stroje na příslušném úseku, které nejsou součástí daného konkrétního úkolu, ale jsou se zařízením propojeny, jsou označeny červenou kartou, která znamená nebezpečí [15].

6. Odkazy

- [1] Agentura EU-OSHA, 2002, „Report – New forms of contractual relationships and the implications for occupational safety and health“ (Zpráva – Nové formy smluvních vztahů a dopady na BOZP), Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/206/view>
- [2] Agentura EU-OSHA, 2002, Informační list 25 – „Nové formy smluvních vztahů a dopady na bezpečnost a zdraví při práci“, Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese https://osha.europa.eu/cs/publications/factsheets/cs_25.pdf/view
- [3] Agentura EU-OSHA, 2010, Informační list 90 – „Údržba a bezpečnost a ochrana zdraví při práci – statistický pohled“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese <https://osha.europa.eu/cs/publications/factsheets/90/view>
- [4] Agentura EU-OSHA, 2010, Informační list 88 – „Bezpečnost práce při údržbě – bezpečnost pracovníků“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese <https://osha.europa.eu/cs/publications/factsheets/88/view>
- [5] Tazi, Dounia 2008: Safety and Management of the Subcontracting of Maintenance Work in a Petrochemical Plant (Bezpečnost a řízení smluvního zajišťování údržby v petrochemickém závodě) . <http://www.icsi-eu.org/francais/recherche/sous-traitance-securite/Tazi-CISAP-2008.pdf>
- [6] Agentura EU-OSHA, 2010, „Maintenance and occupational safety and health – a statistical picture (Report)“ (Údržba a BOZP – statistický přehled (zpráva)), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese http://osha.europa.eu/en/publications/literature_reviews/maintenance_OSH_statistics
- [7] Holmgren, Mattias 2006: Maintenance Related Incidents and Accidents (Nehody a úrazy související s údržbou). Doktorská dizertační práce, Technická univerzita v Luleå. <http://epubl.ltu.se/1402-1544/2006/38/LTU-DT-0638-SE.pdf>
- [8] Agentura EU-OSHA, 2012, E-facts 63 – Procurement of maintenance services and health and safety at work (Zadávací řízení v oblasti údržby a bezpečnost a ochrana zdraví při práci). K dispozici on-line na adrese: <https://osha.europa.eu/cs/publications/e-facts>

- [9] Evropská komise 1996 (Ed.): Guidance on Risk Assessment at Work (Pokyny k hodnocení rizik na pracovišti). <http://osha.europa.eu/en/topics/riskassessment/guidance.pdf>
- [10] Health and Safety Executive 2002 (HSE, Ed.): Use of Contractors, a Joint Responsibility. <http://www.hse.gov.uk/pubns/indg368.pdf>
- [11] Health and Safety Executive (HSE) 2005 „Guidance on permit-to-work systems“, HSE Books, Suffolk, <http://books.hse.gov.uk/hse/public/saleproduct.jsf?catalogueCode=9780717629435>
- [12] Agentura EU-OSHA, 2011, „European good practice awards 2010/11 – a European campaign on safe maintenance“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese http://osha.europa.eu/en/publications/reports/good_practice_awards_maintenance-TEAL11001ENC/view
- [13] Health and Safety Executive (HSE), 2003, „Leaflet – Passport schemes for health, safety and the environment: A good practice guide“, HSE Books, Suffolk, k dispozici on-line na adrese <http://www.hse.gov.uk/pubns/indg381.pdf>
- [14] Instituto de Soldaduro e Qualidade (ISQ) (Portugalsko) 2010 „Passaporte de Segurança“, k dispozici on-line na adrese <http://www.passaportedeseguranca.com>
- [15] Agentura EU-OSHA, 2010, „Safe Maintenance in Practice. A case study report“, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/safe-maintenance-TEWE10003ENC>

7. Doplnující informace a další zdroje

- Agentura EU-OSHA, 2010, „Zdravé pracoviště. Cenné pro vás. Přínosné pro firmu.“ Příručka kampaně. Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, k dispozici on-line na adrese http://osha.europa.eu/en/campaigns/hw2010/resources/campaign-essentials/campaign-guide/Maintenance_Campaign_Guide_EN.pdf
- Lind, Salla and Nenonen, Sanna (2008) „Methodology and Theory – Occupational Risks in Industrial Maintenance“, *Journal of Quality in Maintenance Engineering*, ročník 14 č. 2, s. 194 a násl.
- Verwaltungsberufsgenossenschaft (VBG) 2003 BGI 865 – *Einsatz von Fremdfirmen im Rahmen von Werkverträgen*, Carl Heymann Verlag, Köln.